

Utrikesminister Margot Wallström

Regeringens deklARATION

vid 2016 års utrikespolitiska debatt i riksdagen
onsdagen den 24 februari 2016

DET TALADE ORDET GÄLLER

Herr/fru talman, ärade ledamöter, representanter för den diplomatiska kåren, kära åhörare,

Sveriges utrikespolitik ska i denna tid av både hopp och förtvivlan vara aktiv, orädd och konstruktiv. Med siktet på bred samverkan och diplomati ska vi bejaka och bygga vidare på de nya historiska framstegen i det internationella samarbetet, som klimatavtalet och hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Men vi måste också gripa oss an utmaningarna, i en tid då aggression och splittring präglar världen. Kriget i Syrien har pågått i fem år. Över 125 miljoner människor världen över är i akut behov av humanitär hjälp på grund av krig, svält och fattigdom. Om de tillsammans utgjorde ett land skulle det bli världens elfte största.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållning i EU och på ökat samarbete på bred front: I Norden och Östersjöområdet, tillsammans med Finland, i FN och i OSSE, med Nato och genom en förstärkt transatlantisk länk. Dialog och förtroendeskapande åtgärder är viktiga instrument för stabilitet och avspänning.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska därför kunna ge och ta emot stöd, såväl civilt som militärt.

Den försvarspolitiska överenskommelse som slöts förra året är mycket betydelsefull. Den visar det breda politiska stödet för behovet av att stärka vår nationella försvarsförmåga.

Vår tids ödesfråga – klimatet – utgör ett globalt säkerhetshot. Klimatförändringarna driver på krig, konflikter och fattigdom. Sverige kommer med kraft att ta sig an uppgifterna i det globala klimatavtalet, med sikte på målet att hålla den globala temperaturökningen väl under 2 grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grad.

Vi anpassar utrikesdepartementets arbete till en bredare syn på säkerhet. Terrorism, klimat, migration, pandemier och människosmuggling utgör utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningar. Särskilt migrationsfrågorna kommer att kräva mycket arbete på såväl lång som kort sikt. Inom UD stärks arbetet med europeisk säkerhet liksom arbetet med FN och globala frågor. Vi förstärker även vår utlandsorganisation. Vi öppnar ett generalkonsulat i New York och ambassader på tre kontinenter. Regeringen arbetar med en nationell säkerhetsstrategi.

Situationen i världen manar till en feministisk utrikespolitik. Den syftar till att stärka kvinnors rättigheter, representation och tillgång till resurser. Sverige har under 2015 bidragit till att EU har tillsatt en högnivårådgivare för jämställdhet, och till bildandet av ett kvinnligt medlarnätverk. Vi fortsätter arbetet enligt vår handlingsplan för att involvera kvinnor i fredsprocesser. Genom att göra kvinnor delaktiga i fredssamtalen i Syrien kan vi bidra till ett mer hållbart samhälle.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. I år utarbetas en ny global strategi för EU:s utrikespolitiska agerande. Sverige var initiativtagare till strategin och engagerar sig starkt i arbetet. En viktig del handlar om att utveckla EU:s externa krishanteringsförmåga.

Regeringen fortsätter stödet för fred, demokrati och ekonomisk utveckling i Europas grannskap. Den europeiska säkerhetsordningen måste värnas.

Rysslands olagliga annektering av Krim och militära närvaro i östra Ukraina utgör flagranta brott mot folkrätten. Detta är den största utmaningen mot den europeiska säkerhetsordningen sedan kalla krigets slut. Sanktionerna mot Ryssland måste vara kvar till dess att Minskavtalet uppfyllts. Ukraina ska åter kunna kontrollera sina internationellt erkända gränser. Det är viktigt att bidra till ett starkt, demokratiskt och stabilt Ukraina. Sverige stödjer bilateralt och genom EU den ukrainska regeringens reformarbete.

Ett välfungerande samarbete inom Europeiska unionen är en förutsättning för fred och välbefinnande. Vi behöver ett starkare EU som fortsatt kan stå upp för grundläggande gemensamma värden och principer, inte minst i det europeiska grannskapet. Inre splittring måste motverkas. Det är centralt att Storbritannien stannar i unionen. Överenskommelsen mellan EU:s stats- och regeringschefer ger förutsättningar för detta. Regeringen arbetar för ett socialt Europa där tillväxt, hög levnadsstandard och goda arbetsvillkor förstärker varandra.

EU behöver en ny migrationsordning baserad på solidariskt ansvar och internationella åtaganden, där asylrätten värnas. Det är möjligt om alla 28 medlemsländer tar sitt ansvar och samarbetet förbättras. Med 60 miljoner människor på flykt kan vi inte ha en situation där vissa länder köper filter medan andra investerar i taggtråd. Vår EU-politik och utrikespolitik spelar en viktig roll när det handlar om att lösa dessa svåra frågor.

Sverige kommer att fortsatt stå upp för fred och frihet i Europa, som vi gjorde efter terroristdåden i Paris i höstas. Vi var bland de första att svara på Frankrikes begäran, och det svenska stödet är bland de större. Sveriges bidrag har välkomnats av Frankrike.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter

Regeringen välkomnar FN:s ansträngningar att nå en uppgörelse i Cypernfrågan. En lösning skulle stärka FN:s auktoritet och EU:s förmåga att hantera utmaningarna i närområdet. Sverige har tagit ett unikt initiativ till samverkan mellan Cyperns religiösa ledare. De spelar en viktig roll i försoningsprocessen.

Sverige är en drivande kraft för EU:s östliga partnerskap. En stark grannskaps- och utvidgningspolitik förblir ett av EU:s mest strategiska verktyg för att främja fred och välstånd. Genom att hålla dörren för EU-medlemskap öppen främjas viktiga reformprocesser till exempel på västra Balkan och i Turkiet.

Våldsutvecklingen och situationen för mänskliga rättigheter i Turkiet är oroande. Stridigheterna mellan den turkiska regeringen och PKK har intensifierats. Civila, inte minst kurder, drabbas hårt av våld och utgångsförbud. Det upptrappade våldet förhindrar inte bara fred och utveckling i Turkiet utan i hela regionen. Sverige för en dialog med både regering och opposition i landet. Det är angeläget att Turkiet och EU kan visa på konkreta framsteg i genomförandet av den gemensamma handlingsplanen om migration.

Det ofattbara mänskliga lidandet i Syrien är en katastrof och ett allvarligt hot mot hela regionens säkerhet. Halva den syriska befolkningen är på flykt i eller utanför landet. Assadregimens liksom Rysslands bombningar av oppositionen är oacceptabla och hotar den sköra fredsprocessen. De måste upphöra. Alla parter måste nu acceptera det avtal om eldupphör som har slutits. Genom den nya svenska strategin för Syrienkrisen som omfattar 1,7 miljarder kronor arbetar vi för att människor i Syrien och dess grannländer ska kunna försörja sig och få utbildning. Vi ökar även vårt humanitära stöd till landet.

Vi ingår i kärngruppen i koalitionen mot Daesh och bidrar med en svensk väpnad styrka för utbildning av försvarsstyrkor i Irak, främst kurdiska peshmergastyrkor. Inom EU arbetar Sverige för en långsiktig stabiliseringsinsats i Irak. Vi stöttar landets återuppbyggnad, bland annat genom att ge stöd till de områden som har befriats från Daesh.

Rädslan och desperationen breder ut sig i Mellanöstern. Vi måste ge ungdomar både i Israel och Palestina hopp om framtiden. Sveriges erkännande av Palestina syftar till att skapa momentum för tvåstatslösningen. Förnyade internationella ansträngningar krävs. Sverige välkomnar det franska initiativet till en internationell fredskonferens. Målet är att både Israel och Palestina ska kunna leva i fred och säkerhet, inom ömsesidigt överenskomna gränser.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter

I Nordafrika ger regeringen ökat stöd till FN-processen om Västsahara. Målet är att finna en rättvis, ömsesidigt accepterad lösning på konflikten som tillgodoser västsahariernas rätt till självbestämmande.

Sverige kommer att fortsätta stödja och uppmärksamma de demokratiska krafterna i regionen. Vi öppnar en ambassad i Tunisien i juni månad.

Sveriges band till länderna i Afrika är historiskt starka. De stärks nu ytterligare och vi samarbetar kring ekonomi, utbildning och kultur. Samarbetet mellan svenskt näringsliv och de växande ekonomierna på kontinenten ökar.

Afrikanska unionen tar allt större ansvar för fred och säkerhet. Sverige stödjer denna utveckling både politiskt och finansiellt. Tyngdpunkten i det svenska engagemanget för säkerhet och utveckling ligger på Afrikas horn, i Liberia, i Mali och i Stora sjöregionen. Det svenska styrkebidraget till FN-insatsen i Mali är uppskattat.

Den fortsatt starka och dynamiska ekonomiska utvecklingen i Asien erbjuder stora möjligheter. Regeringen fördjupar samarbetet med Indien, världens största demokrati. Vi öppnar en ambassad i Filippinerna. Kontakterna mellan Kina och Sverige blir allt fler. Kinas roll internationellt växer. Med detta följer också ansvar. Regeringen fortsätter den uppriktiga dialogen med Kina om mänskliga rättigheter.

Sveriges behåller sitt civila och militära engagemang i Afghanistan. Regeringen stärker också samarbetet med Afghanistan i migrationsrelaterade frågor.

USA är en viktig partner till Sverige och vi utvecklar och fördjupar vårt redan breda samarbete med landet.

Vi erbjuder ett omfattande stöd till utvecklingsländer för anpassning till ett mer extremt klimat och hållbar teknik. Vi stärker relationerna med de karibiska nationerna, som i likhet med andra små ö-stater är särskilt utsatta för klimatförändringar. Regeringen kommer under året att anta en regional biståndsstrategi för Asien, inklusive Stillehavsländerna, med särskilt fokus på klimat.

Utöver det strategiska partnerskapet med Brasilien fördjupas relationerna med en rad länder i Latinamerika såsom Chile, Colombia och Peru. I Peru öppnas nu en ambassad. En handlingsplan för vårt arbete med Latinamerika är under utarbetande.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter

Sveriges mångåriga erfarenheter av fred, jämställdhet och internationell solidaritet har skapat en nyfikenhet kring vårt land och det vi står för. Den svenska modellen väcker intresse världen över.

En stark Sverigebild, där kultur och värderingar hålls fram är viktig för våra långsiktiga relationer med andra länder. Främjandet av export, import och investeringar i Sverige, i nära samarbete med företagen, utgör en integrerad del av utrikespolitiken liksom ett ansvar för hela regeringen.

Regeringens exportstrategi bidrar till att stärka svenska företags möjligheter på den internationella marknaden och att öka antalet exporterande företag. Detta bidrar till fler svenska arbetstillfällen. Av Sveriges utrikeshandel går två tredjedelar till andra länder i EU. Därför är en väl fungerande inre marknad i EU av största vikt.

Sveriges ekonomiska utbyte med omvärlden och långa frihandelstradition har bidragit till vår välfärd. Frihandel mellan länder lägger långsiktigt grunden för fred och demokrati. Därför motsätter vi oss protektionistiska tendenser i EU och övriga G20-länder, särskilt åtgärder som drabbar utvecklingsländer.

Sverige arbetar för att nå ett politiskt avslut i år på förhandlingarna om frihandelsavtalet TTIP mellan EU och USA. Ett avtal får stor betydelse för tillväxt och jobb samt stärker den transatlantiska länken. Avtalet ska slutas med respekt för människor och miljö.

Sverige ska bli ett föregångsland för fri och rättvis handel. Hållbart företagande är en del av detta.

I en svår tid har vi som ett av få länder i världen lyckats behålla ett generöst och högkvalitativt bistånd. Enprocentsmålet uppnås och ligger fast. Under året återkommer regeringen till riksdagen med ett nytt policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet.

Vårt utvecklingssamarbete är ett uttryck för Sveriges övertygelse om att vi måste dela på världens välstånd. Inför det humanitära världstoppmötet i Istanbul i maj arbetar vi för ett starkare humanitärt system, med särskilt fokus på kvinnors rättigheter och inflytande. Jag ingår i Ban Ki-Moons panel för humanitär finansiering, som har lagt fram nyskapande förslag om hur världens humanitära behov ska kunna tillgodoses.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

I en tid av globala hot krävs globalt samarbete. Världens ledare enades förra året om Agenda 2030 om globala utvecklingsmål och ett nytt klimatavtal. FN navigerar i en mycket svår terräng men framsteg görs. FN är världens viktigaste plattform för internationell fred och säkerhet.

Sverige är en aktiv FN-medlem och en kritisk vän. Vårt engagemang gör skillnad och är efterfrågat.

Sverige driver på för en starkare koppling mellan utveckling och fred, ett ökat fokus på förebyggande av konflikt och en stärkt roll för kvinnor i fredsprocesser. Regeringen satsar också långsiktigt på medling.

Det är på denna grund som Sverige nu kandiderar till säkerhetsrådet. Vi tillför kunskap, inte minst om närområdet. Säkerhetsrådet måste ta ett än större ansvar för fred och säkerhet. Vi vill slå vakt om folkrätten och begränsa vetoanvändningen. Rådet behöver reformeras och bättre återspegla världen av idag.

Vi ser med oro hur världens befintliga kärnvapenarsenaler behålls och hur nya vapen utvecklas. Nordkoreas kärnsprängning tidigare i år understryker nödvändigheten av arbetet för internationell nedrustning och icke-spridning.

Det kärntekniska avtalet med Iran visar å andra sidan att det är möjligt att nå framsteg på ickespridningsområdet.

Sverige arbetar i FN, inom internationella provstoppsavtalsorganisationen och andra multilaterala samarbeten som det humanitära initiativet. Regeringen har bland annat varit delaktig i arbetet inför Nuclear Security Summit i Washington i vår om ett förstärkt arbete mot nukleär terrorism.

Regeringen tillsätter en särskild ambassadör för arbetet med internationell nedrustning.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

Respekt för folkrätten är grundläggande. FN-stadgan befäster principen om territoriell integritet. Folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och andra grova övergrepp och kränkningar måste förebyggas och bestraffas.

Journalisterna har blivit måltavlor i världens väpnade konflikter. Förra året dödades över hundra journalister och alltför många sitter fängslade. Vi stödjer fängslade journalister och människorättsaktivister. och arbetar för fri media och starka civilsamhällen detta år då den svenska tryckfrihetsförordningen fyller 250 år.

Arbetsvillkor är idag en europeisk och global fråga. Global Deal är statsministerns internationella initiativ i samarbete med bl.a. ILO och OECD för förbättrad dialog mellan arbetsgivare och arbetstagare i syfte att skapa bättre jobb, mer jämlikhet och ökad produktivitet.

Att värna varje människas rätt till skydd mot diskriminering är vårt gemensamma ansvar. Det inkluderar antirasism och insatser mot till exempel antisemitism, islamofobi, afrofofi och antiziganism. Sverige är en global röst för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, och för varje människas rätt oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är grundläggande och därför överlämnar regeringen en skrivelse till riksdagen om detta och tillsätter en särskild ambassadör för mänskliga rättigheter.

Stöd till svenskar som befinner sig i nöd- och krissituationer utomlands är alltid prioriterad verksamhet i utrikesförvaltningen. Vi arbetar med konsulära ärenden dygnet runt, årets alla dagar.

* * *

Herr/fru talman, ärade ledamöter och åhörare,

FN-stadgan slår fast att det är ”vi – de förenade nationernas folk” – som ska rädda kommande släktled undan krigets gissel.

Det betyder att ansvaret är vårt. Vi som är Sveriges regering. Diplomaten på läktaren. Riksdagsledamoten som förbereder sitt anförande. Ni som lyssnar vid radion.

Det är också ”vi – de förenade nationernas folk” – som ska betyga vår tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna.

Tiden är knapp.

Men de globala framsteg som sker parallellt med krigets gissel påminner om den kraft som skapas av gemensamma ansträngningar.

Regeringen kommer fortsatt att axla sitt ansvar i upprätthållandet av internationell fred och säkerhet – i politiskt samförstånd och med folklig förankring.